

Ислом Нури

Islom ruknlaridan beshinchisi - hoj:

Yani, umrda bir bor Baytullohni xaj kilish, undan ortiq ixtiyoriy-nafllantirish. Xajda ko'lab manfaatlar bor:

Avvalo: Xaj – Ollohga jism, ru va mol bilan bulgan ibodatdir.

Ikkinchidan: dunyoning har bir tomoniga kelgan musulmonlar xaj bahoonda bir joyda toplanadilar, bir hil libosga oranadilar, bir vaqtning o'zida bitta Parvardigoraga ibodat kiladilar, boshliq bilan bog'laning, boy bilan kambag'alning, o'q bilan olib borilayotgan odamlarni o'zlarini tutib turinglar. yordamlar ho'l bo»ladi, Olloh o'zlarini qayta tiriltiradigan va bir joyga tashlab qo'yilgan kunni yodga oladilar, Ollohga toat-ibodatlarining qili bilan o'limdan keyingi hayotga hozirlanadilar.

Мусулмонларнинг намозларида юзланадиган қиблалари бўлган Каъбани тавоф қилиш (яъни унинг атрофида айланиш)дан мақсад, шунингдек Макканинг турли ўринларида – Арафот, Муздалифа ва Минода – белгиланган вақтларда туришдан мақсад – ўша муқаддас ўринларда Аллоҳ буюрган шаклда Унинг ўзига ибодат қилишдир.

Ка'bage va boshqa makonlarga va umuman barcha maxluqotlarga ibodat qilinmaydi, O'lar na foyda, na ziyn etkaza oladilar, ibodat faqat Ollohga bulibdi, foyda va ziyn etkazuvchi zot yolgiz Uning Jzidir. Agar Baytullohni xaj va tavof kilishga Ollohning ozi buurma edi, musulmon kishi uni tavof kilishni aslo to'g'ri bylmas edi. Chunki ibodat insonning rayi va hohish-havosiga qarab, shuningdek Olloh taolo O'zining Kitobida yo'qi payg'ambarning Sunnati vositasida buyurgan amrigani ko'radi. Olloh taolo aytadi: **«Yulga qodir bo'lib o'tgan kishilar zimmasida Olloh uchun mana shu uyni xaj-ziyosat qilish uchun burchi bordir. Kimda-kim**

Ислом Нури

kofir bulsa (yani Ka'bani ziyorat kilish farzani ekani qilsa), **bas, albatta Olloh butun olamdan behojat bulgan zotdir** » (Oli Imron: 97).

Musulmon odamga umrida bir bor umra qilish – hoj bilan birga yoki boshka payt – vojib, Madinadagi Nabiy sollallohu alayhi va salom masjidlarini ziyorat qilish uchun na xajda, na boshka payit vojib emas, bundan tashqari odamni ajrga ega bo'g'igan, hayotda yashayapman «Kim xaj qilsau, meni ziyrat kilmasa, menga zulm qilibdi» harakatlari soatih emas, bundan tashqari u zot shanlilariga yordam berishadi.

Masjidun-nabiy ziyratiga borgan odam «tahyyatul-masjid» nomozini o'qiydi, Nabiy sollallohu alayhi va salamning qatlamlarini ziyorat qilish uchun mashrudir. Odob bilan, past ovozda: «Assalomu alayka yoki Rasululloh» deb salom beradilar, u zotdan biron bir shaxsni qo'llab-quvvatlashini so'rab duo qilmaydilar, ovozga murojaat qilishadi. U zot ummatlarini shuga buyurganlar, sagobalar roziyallohu anxum shunaqa qilganlar.

Nabiy solallohu alayhi va sallamning qabrlari oldidagi Xuddi namozda turgandek xushiy bilan turib, u zotdan mabad tilab yoq hojatlarini ravo qiliniwni so'rab bir xil Olloh uzurida shafatchilarni oyog'ini so'rab duo kiladigan odamni ushlab turing, odamlarni ushlab turadigan odamni ushlab turing. Musulmon kishi bunday qilichdan tiklanish kerak bo'lsa kerak.

So'ngra Nabiy solallohu alayhi va sallamning ikki do'stlari – Abu Bakr va Umar roziyallohu anhumaning qavatlarini ziyorat qilishdi, o'zbek Baqe ayolni va shahar fuqarolarini ziyorat qilishdi, o'zlarini kutib olishadi

Ислом Нури

Miyqotlar:

Агар хажга бораяотган одам машинлада ко'пса, миџот га етиб борганч, қайта о'г'ирлаган. Агар самолџотда бо'лсада, миџотга яақинлашлш, undan o'tib ketishdan keyin qayta tiklashga kirishadi. Xaj va umra qiluvchilarni qayta tiklashga kirishi kerak bo'lgan, Rasululloh solallohu alayhi va salom byurgan miyqotlari beshtadir:

1. **Zul-Xulayfa** – Rasulloh sollallohu alayhi va salamning Madina shahridagi masjidlardan 13 km, Makkadan esa 420 km uzoqlikdagi joy. Madinaliklar va Madina orkali haj qiluvchilar shu erdan qayta ishlashga bog'laydilar.

2. **al-Juhfa** – Shom (Suriya), Misr va Magrib tarafidan keluvchi odamlar qayta tiklanadigan bog'laydigan yo'q bo'lib, Makka shahardan 208 km uzoqlikda joylashgan.

3. **Qarnul-manazil** – Makka shahardan 78 km olisda bulib, Najd, Toifaxolisi hamda u erdan otayotgan odamlarni qayta tiklash bog'laydigan joy.

4. **Yalamlam** – yamaliklar qayta tiklanadigan bog'laydigan va Makka shahardan 120 km masofada bo'lgan joyda yo'q qilindi.

5. **Zatul-Irq** – Iroqliklarni qayta tiklash bog'laydigan va Makkaning sharqiy tomonida 100 km uzoqlikda olib borilgan joy.

Mazkur miyqotlardan o'taotgan, xaj va umra niyatida bulib borgan odamlarni bu erlarda qayta tiklash bog'lashlari farzid. Makka ahli va Miqot ichkarisida yashovchilar uylaridan qayta ishlashga bog'laydilar.

Ислом Нури

Ehrom bog'lash:

Ehromga kiruvchi odam avval tozalanib, poklanib, xushbo'ylanib, sungra Miyqotada qayta kiyinish kiyimini bog'lab qo'ydi, samolyotda kelayotgandagi odam o'z uyida qayta tiklanishga kirishdi, miyqotga yaqinlashganda «labbayka» aytdi. Ehrom kiyimi erkak odamga nisbatan nisbatan ikki buloq tikilgan mato - rido va izordan bir qatorda bulib, ular bilan bog'lanishni boshlashadi, o'zlarini ochib qo'yishadi. Ayol odamga nisbatan tiklanish uchun maxsus kiyim-kechak, faqat keng va badanini o'rab turuvchi, ko'rganlarning fitnasiga sabab bylmaydigan kiyim kiyimi kerak. Ayol odamni qayta tiklashga tayyorgarlikka va qoziqlarga nikob va qo'liga kabi a'zolarga moslab tikilgan kiyim kiyimi. Faqat erkaklarini ko'rgan paxtadagi bo'shliqdagi kunlikdagi bir tomon bilan yuzini tusadi, Rasululloh solallohu alayhi va salomning ayollari - mo'minlarning onalari va saqlanib qolinadigan ayollari ana shunday qilardilar.

Xaj kilovchi odamni qayta tiklash libosini kiyinishdan so'ng dilida umraga niyat qildi, so'z: «Allohumma labbayka umratan» deb talbiya aytadi, umrani ado qilich, to xaj kunlari kelgunicha tiklanishdan chiqib turdi va xojaga aloxida qayta tiklandi. Buni «Tamattu hoji» deyiladi va bu eng yuqori darajaga etkaziladi. Xajning ikkinchi turi «Keron» deb nomlanmoqda, bunday xajga niyat kiluvchi: «Ollohumma labbayka umratan va xajjan» deb talbiya aytadi va to qurbon ximiyati kuni kurbonlik suymaguniga qadar qayta tiklanadi. Uchinchi turi «Ifrod» deb ataladi, bunda fajat xajga niyat kilib: «Allohumma labbayka xajjan» deb talbiya aytadi.

Ehromdagi odamga harom qilingan ishlar:

Musulmon odamni qayta tiklashga kirish, hoj yo umraga niyat qilich, unga

Ислом Нури

kuuyigilar harom bo»ladi:

- 1) Jinsiy aloqa va unga olib boruvchi narxlar, yangi oyidan katta bo'sa bo'lish, shahar bilan teginish, bu haqiqatda so'zlash, biron oyolga uylanish maqsatida xaridorlarni sotib olish, nikohlashish.
- 2) Soch va badanidagi biron bir tukni sababsiz bo'lish. Agar tuk va sochilar o'zlari to'kilsa zarari yo'q.
- 3) Tirnoqlarni olish.
- 4) Erkaklar bosh va yuzlarini biron narsa bilan o'rashlari. Biroq, shamsiya (soyabon), chodir va mashina soasi bilan so'yanish mumkin.
- 5) Xushbo'ylashish va xushbo'ylikni hidlash.
- 6) Quruqlikda ovlanuvchi xivvonlarni ov qilish, ozi ham ovlamaydi, birovga kursatib xam bermaydi.
- 7) Erkaklar tikilgan kiyim kiyimi, ayollar yuz va qullarga moslab tikilgan kiyim kiyimi.

Agar ushbu man qilingan ishlardan birontasini bilmasdan yo unutib qilsa, zarari ywq.

Muxrim (qayta tiklangan odam) Ka'bage etib kelgach, uni eti martta tavof qilardi, buni «Tavofi qudum» deyiladi. Tavofni xajarul-asvadning kunparasidan bo'shaydi. Tavof uchun maxsus duolar ko'rsat, Ollohni Tavsiya etib, bilgancha duolar qilishdi. Faqat ikki rukn o'rtasida:

Rabānā tinā fī lldn yā xassan u vaf l irā i xassan waqinā

Ислом Нури

ﷻﻻﺑﺎ ﷻﻻﻧﻨﻮﺭﻯ

«Parvardigoro, bizga bu dunyoda ham yaxshilik ato qilgin, oxiratda ham yaxshi ato etgin va bizni azzobidan asragin», deb duo qiladi.

So'ngra imkoni bulsa «Maqomi Ibrohim» tashkiloti ikki rak'at namozi oqdi, imkoni buvasi tashkil etishning istagan joyida o'qisa ham jo'iz. Keyin sa'y qilish uchun chiqadi va Safo tepaligiga ko'chiriladi, u erda qiblaga yuzlanib takbir va tahtil aytadi, duolar qiladi, sung Marva tomonga qarab yuradi, u erga etgach, qiblaga yug'lanib takbir va o'qituvchini aytadi, olib ketayapti debdi, borib-keladi, borishi bir marta, qayti ham hamta deb kelinadi. Keyin sochini qismkaradi, oyollar barmoqning bir bo'g'imi mikdorida sochlaridan kesishlarini kopoya qiladilar. Shu bilan mutamatit (xajning tamattu turini niyat kilgan kishi) umrasini tugatadi va qaytadan chikadi, shundan keyin ungga olib kelinadigan sabablarni ko'rib chiqiladi.

Agar ayol odamni qayta tiklashga kirishingizdan oldin yoki qayta ishlashga kirishganingizdan keyin hayajon ko'rsatsangiz yoki ko'zi yorisa, u ko'rinaga (xajningning turinini qiluvchiga) aylanib o'tdi, qayta tiklandi, umra va xajga talbiya aytdi. Chunki hayz va nifos qayta tiklanishiga kirish va hay marosimlari ado etiladigan urinlarda turishdan tusmaydi, faqit Baytullohni tavof kilishgangiga yordam berishadi. Demak, bunday ayol tavofdan boshka hojillar bajaradigan barcha amallarini baholash, tavofni esa to pok bulgunicha kechiktirilishi. U odamlarni xajga qayta tiklash bilan bog'lashdan va Minoga chiqishlardan o'lib pok bo'lib, g'usl qilib, tavof va sa'y qildirdi, sochini ajratib olishdi va umrani qayta tiklashdi, odamlarni bilgan birga Zul-hijjaning sakizinchi kuni xaj uchun qayta tiklashga kirishdi. Agar odamlarni uning poklanishidan oldin xajga qayta tiklash boglasalar, u ko'rinaga aylanibdi va qayta tiklashda turadigan va ular bilan bog'liq talaybani aytadi va hojilar qiladigan barcha amallarni ado qiladi, yoki Minoga chiqadilar, Arafot va Muzdalifada turadilar, tosh otadilar,

Ислом Нури

qurbonlik qiladilar, sodda bo'ladilar. Pok buloqch, g'usl qilib xaj tavofini kiladi va xaj sa'yini bajardadi.

Mana shu tavof va sa'y u uchun xaj va umrasiga kfoya qiliadi. Ummul mu'miniy Oisha roziyallohu anxodida Xuddi shu narsaga qarshi vaziyat yuz berganida Rasululloh solallohu alayhi va salomning poklanganidan keyin qilingan «ifoza» tavofi va sa'yi xaj va umrasiga kifoya qilini aytganlar.

Zul-hijjaning sakkizinchi kuni hojillar Makkadagi turadigan joylardan xajga qaytarom bog'laydilar – xuddi miyqotda qiganlari kabi tozalanib, sung qayta tikilgan libosini kiyildilar, svig xajga niyat kilib: «Alloxumma labbayka xijant aytaman» tosh otib, erkak kishi sochini oldirib, ayol kishi esa qisqartirmagunicha qayta ko'rib chiqilib, man qilingan ishlardan tegiladilar.

Xaj kilovchi odam sakkizinchi kuni hojilar bilan birga Minoga chiqib, o'sha erda tunaydi, u har kuni har bir nomozni o'z vaqtida olib borishi kerak, chunki arafa kuni bilan kunqiqib kelgan hojilor bilan birga iloji bor edi, albatta, meni kutib turibdi. , imom bilan birga yo'qi uzi olib tashlangan joyidagi jamoat bilan oldindan va asrni jamoat qasr qilib o'qiydi va zavoldan kelib Arafotga yordam beradi. Agar Minadan tug'ri Arafotga borsa va boshqa joyda qolsa ham bo'ladi, Arafotning hammasi mavqifdir, hammasi joyida tursa bo'ladi.

Hoji Arafotda Alohning ta'rifi, duo va istig'forni ko'chirib tashladi, to'xtab emas, qiblaga yuzlanib turadi, chunki tog' Arafotning birgina bulagi xolos, ungacha chiqishni ibodat sanash tug'ri emas, undagi toshlarni silash, o'qitishni xohlamayman.

Hoji to kun bo'tuncha Arafotdan ketmay turadi, kun botganidan keyin

Ислом Нури

Muzdalifaga qaytsa, u erga etakch xufton davomiyligida shom bilan xuftonni jamoat qiladi, xuftonni qasr kilib o'qiydi va shu erda tunaydi. Bomodod namozini o'qiganidan keyin Ollohning ta'kidlaganini olib o'tdi, shu erdan etti dona no'xotdek toshlardan terib olindi va kun chiqishiga yaqin Minoga yordam berishdi. Minoga etib borgach Oqaba jamoasida (tosh otadigan erda) terib qilingan etta toshni otadi, tik kiyimlarni otish joiz emas, chunki bu narsani unga shayton ziynatli qilib ko'rsatayotgandir. Shaytonning adabini berish esa Rasulloh solallohu alayhi va salamning buyruqlariga va yullariga ergashish bilan, Olloh va Rasuli qaytargan ishlaridan tegishliligiga bog'liq.

Tosh otib bulgach, kurbonligini so'yadi, singan sochini oldiradi, ayollarni jalb qiladi, erkak kishi ham sochini qismlarini ijizat qiladi, biroq qirdirishni uch karra ko'paytiradi. Shundan keyin oddiy kiyimlarini kiyadi, qayta tiklash sabablari bilan olib boriladigan ishlar endi unga halol buladi, faoliy ayoliga yaqinlashmaydi. Song Makkaga tushib, xaj tavofini va sa'yini amalga oshiradi, shu bilan unga barcha narsa, ayoli ham halol buladi. Songg Minoga qaytib, u erda iyd kunining qo'lidan olingan qismini va boshqa ikki kecha-kunduz turadi, shu kunlari Minoda tunashi vojibdir. Биринчин birinchi va o'z ikkinchi kunlari zavoldan o'tgan uchta jamoaga ettidan tosh otadi, avval Minoga yaqin tomondagi kiyik jamraga, kelin ortaga, kelin iyd kuni otgan katta jamoaga tush otadi, har qanday otishida takbir aytadi, ularni oilada yashaydi. Икн ikkinchi kuni tosh otganidan keyin Minadan qayti ni istasa qaytishi mumkin, agar qayishnichni uchun kunga kechiktirsa, shunisi ustun va bu kuni ham zavoldan key tosh otib kiyinib ketadi. Agar yurtiga qaytishni istasa, vidolashuv tavofini qiliwga qarshi chiqadi.

Qurbonlik so'yishni birinchi, o'z ikkinchisi, o'zlari uchun kunlarga kechiktirasiz ham jo'iz, shuningdek, xaj tavofi va sa'yini Minadan qaytib

Ислом Нури

tushguncha kechiktirsa, bu ham jo'iz, lekin yukorida aytilganganek qilayapti, vallohu amal.

Иъмон:

Allox taolo Uziga, Rasuliga va Islom ruknilariga bu kabi keltiradigan bilan bir qatorda Uning maloikalariga, payg'ambarlarga tushgan Kitoblarga - ularning so'nggi ishi Qur'on bo'lib, oldingidagi kitoblarni u bilan mansux (bekor) qildi - va Ollohning barcha payg'ambarlariga shunga o'xshash sabablarni keltirgan musulmon kishi zimmasiga farz qildi, o'zlarining bironta dinini olib borishdi, - dedi Islom. Demak, musulmon kishi ishonishi kerak, Olloh taolo Qur'onda Qilingan payg'ambarlar Alloxning uchbu ummatning ajdodlariga yuborgandan rasullaridir, Muhammad solllohu alayhi va sallam ularning sunggisi va Ollohning butun insoniyatiga tug'ilgan odamlarni. U zot payg'ambar tomonidan olib borilgan kecha barcha insonlar, shu jumladan yahudlar, nasorollar va boshka dinlar juda ham zotga ummat ko'rsatiladilar, chunki bu butun er yuzi Ahli Muxammad sollallohu alayhi va sallamaga ergashishga byurilgan. Muso, Iso va boshka barcha payg'ambarlar Muhammad sollallohu alayhi va salamga ergasmagan va Islom diniga kirgan kishidan bezor va pokdirlar. Chunki musulmon kishi barcha payg'ambarlarga bundayon keltirib, ergashuvchi bo'ladi. Kimki Muhammad sollallohu alayhi va salomga ergashma va Islom diniga kirmasa, agar uchi katta bo'lganidan keyin bir birini ergashishni da'vo qilsa ham, u barcha payg'ambarlarni inkor qilgan va yolg'onchi sanagan. Bunga Qur'ondan dalillar ikkinchi bo'limda o'tdi. Rasululloh sollallohu alayhi va salom aytganlar: «Jonim Qo'lida bulgan Zotga qasamki, bu ummatdan birortasi, xox yahudiy, xox nasroniy bulsin, meni eshitsa-yu, menga yugurilgan dinga bunday narsalarni keltirib chiqarmaydi, u albatta duzzaxda yashaydi» Kimki Muhammad sollallohu alayhi va salamga ergasma va Islom diniga kirmasa, agar uchi katta bo'lganidan keyin bir

Ислом Нури

biriga ergashishni da'vo qilsa ham, u barcha payg'ambarlarni inkor qilgan va yolg'onchi sanagan. Bunga Qur'ondan dalillar ikkinchi bo'limda o'tdi. Rasululloh solallohu alayhi va salom aytganlar: «Jonim Qo'lida bulgan Zotga qasamki, bu ummatdan birortasi, xox yahudiy, xox nasroniy bulsin, meni eshitsa-yu, menga yugurilgan dinga bunday narsalarni keltirib chiqarmaydi, u albatta duzzaxda yashaydi» Kimki Muhammadiy solallohu alayhi va salomga ergashma va Islom diniga kirmasa, agar ulardan katta qaytsidir biri ergashishni da'vo qilsa ham, u barcha payg'ambarlarni inkor qilgan va yolg'onchi sanagan bo'lyapti. Bunga Qur'ondan dalillar ikkinchi bo'limda o'tdi. Rasululloh solallohu alayhi va salom aytganlar: «Jonim Qulda bulgan Zotga qasamki, bu ummatdan birortasi, xox yahudiy, xox nasroniy bulsin, meni eshitsa-yu, menga yugurilgan dinga bunday narsalarni olib kelmaydilar, u albatta duzaxda yashaydilar».

Musulmon odam o'lgandan keyin qayta tirilish, kun-kitob, jazo, jannat va devor borligiga, shuningdek, Ollohning qadriga o'xshash sabablarni keltirish kerak.

Qadarga bundayondirish ma'nosi - Allox taolo hammaga narsani, shu ishdan qilingan bandalarning fe'llarini ham osmonlarni erni yaratmasidan turib bilgan va shu kuni huzuridagi lavhul-ma'muzaga yozib qo'ygan, deb ishlagan. Musulmon kishi biladiki, Olloh xoxlagan narsa buladi, U xoxlamagan narsa bulmaydi, Olloh taolo bandalarini Uziga itoat kilishlari uchun yaratgan, ularni shunga buyurgan va Uziga ma'siyat qilgandan qaytargan. Ularga kuch-quvvat va istak-iroda berganki, shu bilan birga Olloxning buyruqlarini ado etib, ajru savoblarga erishadilar yo'q aksincha Uning ma'siyatlarini qildirib, yozosiga oid buyruqlarni olib borishdi.

Bandalarning istak-xoxishlari Ollohning hohish-irodasiyaga tabe'dir. Ammo Allox tooo unda bandalariga xoxish va ixtiro bermagan, bundan tashqari

Ислом Нури

katta xoxish-irodalardan tashkari жопи qilingan xato, unutish va majburlangan vaziyatda qilingan ishlar, shuningdek, kambag'allik, kasalik va musibatlarga o'xshatilmagan narsalarini bilgan insonni javobgar qilib qo'ydi. Balki boshiga kelgan kambag'allik, kasalik va musibatlarga sabr qilib, Ollohning qadriga rozi bo'lasa, unga ko'p ajru savoblar beradi. Musulmon kishi ana shunaqa etiqodda bo'lishi kerak edi.

Musulmonlarning eng bundayoni kuchli, Ollohga eng yaxshi byuluchchi va jannatdagidek eng katta darajalarga erishuvchilar - ishchilar, ya'ni Ollohga gyo Xudoning turgandagi vaziyatda xushiy bilan, ta'zim bilan ibodat kiladiganda, menda paydo bo'lgan odamda, yashayapman. hech bir ishlari, so'zlari, ko'ngil kechinmalari Undan maxfiy qolmasligiga ishonadigan, Uning amrlariga itoat kilib, gunohdan tegilagan kishilar. Ulardan biron xato va gunohni topshirish ko'prigi, Ollohga sodiq tavba kiladilar, xatolilarga pushaymon bulib istig'for aytadilar va qaytib u xatga qo'li urmaydilar. Allox taolo aytadi: **«Zotan, Alloh taqvodor bulib o'tgan kishilar bilan va mehnatkanslar bilan birgadir»** (Nahl: 128).

Islom - barkamol din:

Olloh taolo aytadi:

«Bugun sizlarga dininizni mukammal kildim, nematimni to'kis kilib berdim va sizlar uchun (faqat) Islomni din kilib tanladim» (Qoida: 3).

«Albatta, bu Qur'on eng to'g'ri yoshga hidoyat kilur va yaxshi amallarni amalga oshiradigan mo'minlarga katta ajr-mukofot borligini (ng) xush xabar (ini) berur» (Isro: 9).

«Sizga - hamma narsani namoyish kilib beruvchi, hidoyat,

Ислом Нури

musulmonlar va musulmonlar uchun baxtli bo'lish Kitobni – Qur'onni nozil qildik» (Nahl: 89).

Sahihni qabul qilishda Nabiy solallohu alayhi va salom aytganlar: **«Men sizlarni tuni ham kunduzdek yorug 'bulgan yul ustida foydalandim, undan chiroyli halok buluvchilarga to'ydi» .**

Yana aytganlar: **«Sizlarga shunaqa narsani qabul qildim, uni maqkam tutasiz, aslo adashmaysiz: Olohning Kitobi va mening Sunnatim».**

Yukoridagi oyatlardan birinchisida Oloh taolo musulmonlarga dinlarini mukammal qilib beribdi, bundan keyin qanday aniqlik kiritiladi va kamchiligiga oid narsalarni, ziyodalikka muomalada bo'ladigan odamlarni, u barcha vaqtini, makonni va xalqni odamlarini, shu bilan birga olib boradigan musulmonlarga ishonib aytamanki risolatlari sababli, Islomni va musulmonlarni dushmanlari ustidan glib kilish bilan ozining nematlarini tukis kilib berganini xabar berishadi, Islomni butun insoniyatga dinni tanlagani, undan uzga hech qanday dinni uzingda aslo maqbul bulganliginiy xabar.

Ikkinchi oyatda esa Qur'oni Azim mukammal hayoti ekani, unda din va dunyo ishlarining haqiqiyiligi va konkarli bayoni borliginini, biror bir odamni yaxshi ko'rishni talab qiladigan dalolat qilini, biror birdam yomonnikni qo'ymay ogoxlantirganini, o'tmishda olib ketyapman, odamni kutib turing echimi faqat Qur'onada mavjudligini, Qur'on echimiga qarama qarshi har qanday echimlarni jaholat va zulm ekani bilan uchrashishdi.

Илм, ақида, сиёсат, бошқарув ва суд тизими, психология, социология, экономика, жиноят ва жазо тизими ва шу каби одамзот мухтож

Ислом Нури

бўладиган нарсаларнинг барчасини Аллоҳ таоло Қуръонда ва Расулининг тили билан мукамал баён қилган , бу ҳақда мазкур оятда хабар бериб: **«Сизга - jami narsani bayon qilib beribchi ... Kitobni - Qur'onni nozil qildik »dedi .**

Kelgusi bylimda Islom dinining mukammalligi va uning mukammal va eng tug'ri manhaji - haqiqiy haqiqatda batafsil so'z yuritiladi.

Ammo johil kimsalaring aziz-avliyolarning maqbarasi va mozorlarini xaj-ziyarat kilishlarini zalolat va Ollohu Rasulining amrlariga hilof chiqishdir. Rasululloh solallohu alayhi va salom aytganlar: «Uchta masjidan: Masjidul-konvensiya, mening Masjidim va Masjidul-Aqsodan bo'sh joyga (ziyarat maqsadida) safar tadqiqotlari kilish joiz emas».

Miyqot - xaj va umra uchun maxsus kiyim - tikrom bog'lash kerak bo'lgan o'rin.

Maloikalar - Allox tooo nurdan yaratgan mavjudotlarda, ular juda katta bulib, ularni Ollohdan boshka hech kim bilmaydi, bazilarda osmonlarda, bazilarda odamzotga mulohaza kiling.

Musulmon odam Alloxning payg'ambarlariga tushgan barcha kitoblari haqiqat, biroq ulardan Qur'ondan boshqasi asl holati saqlanib qolmagan, deb ishlangan. Sudiud va nazorolar qo'lidagi Tavrot va Injil o'zlarining tomoridan yozilgan, «Allox uchta», «Iso Allohning o'g'li» deb nomlangan kabel ishlarini bunga isbotladilar. Haqiqatda esa, Qur'onada aytilganidek, Ollohdan o'zga iloh yig'ma, Iso Allohning bandasi va rasulidir. Mazkur kitoblar ichidagi haqiqat Ollohning kalomi ham Qur'on bilan mansab (bekor) bu'lgan. Nabiy solallohu alayhi va sallam Umar roziyallohu

anhuning qwlda Tavrotning bir saxifasini ko'rib: «Siz shubadadamisiz hali, ey Umar?! Ollohga qasamki, agar birodarim Muso tirik bulsaydi, uningda menda ergashishdan boshka yul bulmasdi », degandilar.